

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Сіщук Л. В.

**УНІВЕРСАЛЬНЕ ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У
КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ**

**методичні вказівки для самостійної роботи
магістрантів 2-го курсу
заочної форми навчання
спеціальності «Право»**

Івано-Франківськ – 2021

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від 20 жовтня 2021 р.)

Схвалено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від 17 листопада 2021 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 4 від 15 грудня 2021 р.)

Рецензенти:

Зозуляк Ольга Ігорівна

доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Васильєва Вікторія Валентинівна

кандидат юридичних наук, науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Сіщук Л. В. Універсальне правонаступництво у корпоративних правовідносинах: методичні вказівки для самостійної роботи магістрантів 2-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021. 29 с.

Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Універсальне правонаступництво у корпоративних правовідносинах» розроблені на основі навчального плану підготовки магістра спеціальності 081 «Право» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника». В посібнику викладені програма навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи з дисципліни «Універсальне правонаступництво у корпоративних правовідносинах», які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку студента, переліки питань, які виносяться на самостійне вивчення, завдання для самоконтролю. До кожної теми також міститься перелік базової та допоміжної літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів. Методичні вказівки призначені для студентів та аспірантів.

© Сіщук Л. В., 2021

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УНІВЕРСАЛЬНЕ ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ».....	
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	
Тема 1. правонаступництво в цивільному праві: теоретичні основи	
Тема 2. Поняття та правова природа корпоративних відносин і корпоративних прав.....	
Тема 3. Види правонаступництва у корпоративних відносинах.....	
Тема 4. правонаступництво при спадкуванні корпоративних прав.....	
Тема 5. Охорона корпоративних прав при спадкуванні	
Тема 6. Реорганізація та правонаступництво в корпоративних відносинах...	
Тема 7. Злиття і приєднання юридичних осіб корпоративного типу.....	
Тема 8. Поділ і виділ юридичних осіб корпоративного типу.....	
Тема 9. Перетворення юридичних осіб корпоративного типу	
Тема 10. Охорона корпоративних прав при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.....	
ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ.....	
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Універсальне правонаступництво у корпоративних правовідносинах» передбачена навчальним планом підготовки магістра спеціальності 081 «Право» є вибірковою і відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Універсальне правонаступництво у корпоративних правовідносинах» є система правових норм українського та зарубіжного законодавства, що регулюють похідні способи виникнення, зміни та припинення корпоративних відносин шляхом універсального правонаступництва, а також теоретико-правові підходи до розуміння сутності універсального правонаступництва у корпоративних правовідносинах, що розкривають проблематику наукових пошуків у зазначеній сфері.

В результаті вивчення дисципліни відповідно до вимог освітньо-професійної програми магістранти повинні:

знати:

- теоретичні основи правонаступництва у цивільному праві;
- види правонаступництва у корпоративних правовідносинах;
- специфіку універсального правонаступництва у корпоративних правовідносинах;
- поняття спадкового правонаступництва і особливості спадкування корпоративних прав;
- поняття і правові форми реорганізації юридичних осіб корпоративного типу;
- особливості охорони корпоративних прав учасників при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу та при спадкуванні.

вміти:

- правильно охарактеризувати наукові концепції до розуміння сутності правонаступництва у цивільному праві та специфіку його існування в корпоративних правовідносинах;
- здійснювати комплексний аналіз норм, що регулюють процедуру проведення реорганізації юридичних осіб корпоративного типу та порядок спадкування корпоративних прав;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що складаються при універсальному правонаступництві у корпоративних правовідносинах;
- давати правову оцінку правовим формам реорганізації юридичних осіб корпоративного типу за законодавством України та законодавством ЄС;
- розкривати механізм спадкування корпоративних прав учасників юридичних осіб корпоративного типу;
- ефективно застосовувати принцип універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу та при спадкуванні корпоративних прав у практичній сфері.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УНІВЕРСАЛЬНЕ ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ»

Змістовий модуль 1. Теоретико-правові аспекти правонаступництва в корпоративних відносинах

Тема 1. правонаступництво в цивільному праві: теоретичні основи

Поняття і сфера застосування правонаступництва в приватному праві. Наукові концепції розуміння сутності правонаступництва. Підстави виникнення правонаступництва. Особливості правонаступництва, що виникло на підставі договору. правонаступництво, що виникло на підставі юридичного складу.

Проблематика сингулярного правонаступництва. Наступництво у праві власності та інших абсолютних правах. Наступництво в зобов'язальному праві. правонаступництво у зобов'язанні на активній і пасивній стороні.

Теоретико-правові питання універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб та при спадкуванні.

Тема 2. Поняття та правова природа корпоративних відносин і корпоративних прав

Корпоративне право в об'єктивному та суб'єктивному значеннях. Наукові концепції щодо визначення правової природи корпоративних відносин і корпоративних прав. Місце корпоративних відносин у системі цивільного правовідношення.

Поняття корпоративних відносин. Зміст корпоративних відносин. Поняття суб'єктивного корпоративного права. Зміст суб'єктивного корпоративного права.

Суб'єкти корпоративних відносин. Корпорація (юридична особа корпоративного типу) як суб'єкт корпоративних відносин. Теоретичні підходи до поняття «корпорація» у зарубіжній і вітчизняній науковій літературі. Поняття та ознаки юридичної особи корпоративного типу. Учасники (засновники) як суб'єкти корпоративних відносин.

Тема 3. Види правонаступництва у корпоративних відносинах

Підстави виникнення корпоративних відносин. Похідні способи виникнення корпоративних відносин. Поняття і сутність правонаступництва в корпоративних відносинах. Види правонаступництва в корпоративних відносинах. Сингулярне правонаступництво в корпоративних відносинах. Універсальне правонаступництво в корпоративних відносинах.

Тема 4. правонаступництво при спадкуванні корпоративних прав

Поняття і принципи спадкування. Поняття спадкового правонаступництва. Особливості спадкування в країнах англосаксонської правової системи. Специфіка універсального правонаступництва при

спадкуванні. Юридичний склад спадкового правонаступництва. Теорії щодо визначення правового становища майна до моменту прийняття спадщини.

Особливості спадкування корпоративних прав. Спадкування акцій акціонерного товариства. Спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю. Спадкування корпоративних прав учасників інших юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 5. Охорона корпоративних прав при спадкуванні

Поняття і правове значення охорони спадкового майна. Особливості здійснення управління спадковим майном до моменту прийняття спадщини. Поняття і правова природа договору про управління спадщиною. Зміст договору про управління спадщиною. Сторони договору про управління спадщиною. Порядок укладення і виконання договору про управління спадщиною. Правові наслідки невиконання та неналежного виконання договору про управління спадщиною. Проблематика укладення і виконання договору про управління спадщиною, предметом якого є корпоративні права.

Змістовий модуль 2. Універсальне правонаступництво при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу

Тема 6. Реорганізація та правонаступництво в корпоративних відносинах

Поняття та ознаки реорганізації юридичних осіб корпоративного типу. Відмінність правових значень «реорганізація» і «правонаступництво» в теорії права. Поняття реорганізації та її відмінність від ліквідації. Поняття реорганізації як юридичного складу. Правові форми реорганізації: вітчизняний і зарубіжний підходи. Етапи проведення реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.

Поняття універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу. Види універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу: універсальне (загальне) і часткове (сингулярне). Поняття корпоративного правонаступництва при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 7. Злиття і приєднання юридичних осіб корпоративного типу

Правове регулювання злиття і приєднання юридичних осіб корпоративного типу. Законодавчі і наукові підходи до визначення дефініцій «злиття», «приєднання». Поняття «поглинання» юридичних осіб у англосаксонській правовій системі та його співвідношення із злиттям і приєднанням юридичних осіб. Регулювання поглинання юридичних осіб у праві ЄС. Проблеми адаптації правового регулювання злиття і поглинання компаній в Україні до права ЄС.

Поняття та етапи злиття акціонерних товариств. Порядок приєднання акціонерних товариств. Поняття і правова природа договору про злиття (приєднання) акціонерних товариств. Порядок укладення і виконання договору про злиття (приєднання) акціонерних товариств.

Порядок злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю. Проблематика злиття (приєднання) інших юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 8. Поділ і виділ юридичних осіб корпоративного типу

Правове регулювання поділу (виділу) юридичних осіб корпоративного типу. Регулювання поділу юридичних осіб у праві ЄС. Особливості поділу (виділу) акціонерних товариств за законодавством України. План поділу (виділу) акціонерного товариства. Поділ (виділ) товариств з обмеженою відповідальністю. Проблематика поділу (виділу) інших юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 9. Перетворення юридичних осіб корпоративного типу

Поняття та ознаки перетворення як правової форми реорганізації. Наукові підходи до розуміння сутності перетворення юридичних осіб. Особливості правового регулювання перетворення юридичних осіб у зарубіжних країнах. Регулювання перетворення юридичних осіб у праві ЄС.

Порядок перетворення акціонерних товариств. План перетворення акціонерного товариства. Перетворення товариства з обмеженою відповідальністю. Проблематика перетворення інших юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 10. Охорона корпоративних прав при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу

Поняття і сутність охорони корпоративних прав. Особливості здійснення майнових і немайнових корпоративних прав при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу. Забезпечення належного здійснення права на отримання інформації і права брати участь у прийнятті рішення про реорганізацію юридичної особи корпоративного типу. Правові наслідки порушення права акціонера на участь у загальних зборах і про надання відповідної інформації про реорганізацію юридичних осіб корпоративного типу. Оскарження рішень загальних зборів про реорганізацію юридичних осіб корпоративного типу. Визнання недійсним договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення). Особливості здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством акцій, належних акціонеру, який проголосував проти рішення про реорганізацію.

Захист корпоративних прав та інтересів учасників при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу. Захист прав кредиторів при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу. Збалансованість правонаступництва між учасниками реорганізації.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. правонаступництво в цивільному праві: теоретичні основи (4 год.)

Методичні рекомендації:

При самостійному опрацюванні цієї теми необхідно розглянути наукову доктрину радянських і сучасних вчених щодо розуміння сутності правонаступництва в приватному праві, розглянути підстави виникнення правонаступництва, окреслити особливості правонаступництва, що виникло на підставі договору та на підставі юридичного складу. Водночас варто знати специфіку сингулярного правонаступництва, що зумовлює наступництво в праві власності та інших абсолютних правах, а також в зобов'язальному праві. Окремої уваги потребує вивчення теоретико-правових питань універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб та при спадкуванні.

Завдання:

1. Проаналізуйте наукові концепції розуміння сутності правонаступництва в приватному праві.
2. Розкрийте проблематику сингулярного правонаступництва.
3. Охарактеризуйте теоретико-правові питання універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб та при спадкуванні.

Термінологічний словник: приватне право, правонаступництво, теорія транзитивності, теорія дискретності, юридичний факт, юридичний склад, договір, закон, наступництво у праві власності, наступництво в зобов'язальному праві, універсальне правонаступництво.

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає сутність теорії транзитивності щодо розуміння правонаступництва в приватному праві?
- 2) У чому полягає сутність теорії дискретності щодо розуміння правонаступництва в приватному праві?
- 3) Які особливості правонаступництва, що виникло на підставі договору?
- 4) Які особливості правонаступництва, що виникло на підставі юридичного складу?
- 5) У яких випадках виникає сингулярне правонаступництво?
- 6) Які особливості наступництва в праві власності?
- 7) Які особливості наступництва в зобов'язальному праві?
- 8) У чому полягає сутність універсального правонаступництва?
- 9) У яких випадках виникає універсальне правонаступництво?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 7, 26, 35, 86, 97 – 100.

Тема 2. Поняття та правова природа корпоративних відносин і корпоративних прав (8 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні вказаної теми необхідно розкрити наукові погляди щодо визначення правової природи корпоративних відносин як предмета цивільно-правового, а не господарсько-правового регулювання, визначити місце корпоративних відносин у структурі цивільного правовідношення поряд з речовими та зобов'язальними відносинами. При цьому слід звернути увагу на внутрішню структуру корпоративного правовідношення через визначення об'єкта, змісту і суб'єктів таких відносин. Зокрема, варто провести науковий аналіз доктрини та законодавства щодо розкриття сутності поняття «корпорація» і його співвідношення з такими поняттями, як юридична особа корпоративного типу, підприємниця юридична особа, юридична особа приватного права. Також необхідно визначити правовий статус учасників (засновників) таких юридичних осіб як суб'єктів корпоративних відносин.

Завдання:

1. Розкрийте наукові концепції щодо визначення правової природи корпоративних відносин і корпоративних прав.
2. Визначте місце корпоративних відносин у системі цивільного правовідношення.
3. Охарактеризуйте теоретичні підходи до поняття «корпорація» у зарубіжній і вітчизняній науковій літературі.
4. Розкрийте проблематику правового статусу учасників (засновників) як суб'єктів корпоративних відносин.

Термінологічний словник: корпоративні відносини, суб'єктивне корпоративне право, цивільні відносини, господарські відносини, корпоративний інтерес, юридична рівність, автономія волі, майнова самотійність, зобов'язальні відносини, речові відносини, корпорація, учасник, засновник, суб'єкти корпоративних відносин, об'єкт корпоративного правовідношення, зміст корпоративних відносин, корпоративні права.

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає сутність корпоративного права в об'єктивному розумінні?
- 2) У чому полягає сутність корпоративного права в суб'єктивному розумінні?
- 3) У чому полягає сутність наукового підходу щодо господарсько-правової природи корпоративних відносин?
- 4) У чому полягає сутність наукового підходу щодо цивільно-правової природи корпоративних відносин?
- 5) Які характерні ознаки корпоративних відносин як цивільного правовідношення?
- 6) У чому полягає юридична рівність учасників корпоративних відносин?

7) Яке місце займають корпоративні правовідносини у системі цивільного правовідношення?

8) Яке визначення дефініції «корпорація» міститься у вітчизняному законодавстві?

9) У чому полягає сутність поняття «корпорація» у англосаксонській правовій системі?

10) Чи застосовується поняття «корпорація» в законодавстві країн ЄС?

11) У чому відмінність між поняттями «корпорація», «юридична особа корпоративного типу», «підприємницька юридична особа»?

12) Які загальні та спеціальні ознаки притаманні юридичним особам корпоративного типу?

13) Яке визначення понять «учасник», «засновник»?

14) Хто може бути учасником (засновником) юридичної особи корпоративного типу?

15) Які особливості правового статусу засновника юридичної особи корпоративного типу?

16) Які особливості правового статусу учасника юридичної особи корпоративного типу?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 5, 9 – 10, 14 – 17, 27, 32 – 33, 42 – 43, 47 – 48, 87, 90, 93, 98.

**Тема 3. Види правонаступництва
у корпоративних відносинах (10 год.)**

Методичні рекомендації:

При вивченні матеріалу для самостійного опрацювання за вказаною тематикою необхідно детально розглянути види правонаступництва з урахуванням критеріїв поділу на сингулярне (часткове) і універсальне (загальне) правонаступництво та прояв таких видів правонаступництва у корпоративних правовідносинах з урахуванням специфіки їх об'єкта – корпоративних прав. Особливу увагу варто приділити сингулярному правонаступництву, що виникає в корпоративних правовідносинах на підставі договору, а саме слід детально розглянути оборотоздатність корпоративних прав учасників підприємницьких товариств. Водночас, на основі існуючих наукових концепцій щодо розуміння сутності універсального правонаступництва, окреслити специфіку його прояву в корпоративних правовідносинах при реорганізації і при спадкуванні.

Завдання:

1. Охарактеризуйте похідні способи виникнення корпоративних відносин.
2. Розкрийте проблематику сингулярного правонаступництва в корпоративних відносинах, що виникає з договору.
3. Проаналізуйте наукові концепції щодо поняття і сутності універсального правонаступництва в корпоративних відносинах.

Термінологічний словник: правовідношення, правонаступництво, теорія транзитивності, теорія дискретності, юридичний факт, юридичний склад, сингулярне правонаступництво, універсальне правонаступництво.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які є похідні способи виникнення корпоративних відносин?
- 2) Які особливості правонаступництва при відчуженні акцій акціонерного товариства?
- 3) Які особливості правонаступництва при відчуженні частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю?
- 4) Які особливості правонаступництва при відчуженні частки у складеному капіталі повного та командитного товариства?
- 5) У чому сутність універсального правонаступництва при здійсненні реорганізації юридичних осіб корпоративного типу?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 6 – 7, 11, 26, 32, 41, 43, 45, 86 – 87.

**Тема 4. правонаступництво
при спадкуванні корпоративних прав (8 год.)**

Методичні рекомендації:

При опрацюванні поставлених для самостійного аналізу завдань необхідно знати специфіку універсальності спадкового правонаступництва, дослідити особливості спадкування в країнах романо-германської та англосаксонської правової системи і на основі отриманих знань охарактеризувати особливості спадкування за законодавством України з дотриманням принципу універсальності правонаступництва.

Завдання:

1. Охарактеризуйте поняття спадкового правонаступництва.
2. Розкрийте специфіку універсального правонаступництва при спадкуванні в країнах романо-германської правової системи.
3. Проаналізуйте особливості спадкування в країнах англосаксонської правової системи.

Термінологічний словник: принципи спадкування, спадщина, підстави спадкування, заява про прийняття спадщини, спадкове правонаступництво, юридичний склад, свідоцтво про прийняття спадщини, корпоративні права, акція, частка у статутному капіталі, частка у складеному капіталі, згода на вступ до товариства, заява про вступ до товариства, безумовна операція щодо цінних паперів, набуття права на спадкове майно, набуття права власності на спадщину.

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає сутність спадкового правонаступництва?

- 2) Який обсяг прав і обов'язків переходить від спадкодавця до спадкоємця?
- 3) Чи переходять борги спадкодавця до спадкоємця в повному обсязі?
- 4) Які особливості спадкування в країнах романо-германської правової системи?
- 5) Які особливості спадкування в країнах англосаксонської правової системи?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:
див. джерела 3, 13, 26, 28, 32, 42 – 43, 45, 83, 94, 97.

Тема 5. Охорона корпоративних прав при спадкуванні (10 год.)

Методичні рекомендації:

З метою якісного освоєння знань за вказаною темою необхідно визначити поняття охорони спадкового майна і визначити відмінність між поняттями «охорона спадкового майна» і «управління спадковим майном» із вказівкою на мету застосування зазначених дефініцій і об'єкт спадкування. Крім того, у ході аналізу норм цивільного законодавства, що регулюють спадкові та зобов'язальні відносини, слід розглянути особливості застосування договору про управління спадщиною і договору про управління майном, вказати на спільні та відмінні риси, а також розкрити недоліки нормативних положень, які регулюють договірні відносини з управління спадщиною, що зумовлює малоефективність застосування такої договірної конструкції на практиці.

Завдання:

1. Визначте поняття і правове значення охорони спадкового майна.
2. Охарактеризуйте особливості здійснення управління спадковим майном до моменту прийняття спадщини.
3. Розкрийте поняття і правову природу договору про управління спадщиною.
4. Визначте порядок укладення і виконання договору про управління спадщиною.
5. Розкрийте проблематику укладення і виконання договору про управління спадщиною, предметом якого є корпоративні права.

Термінологічний словник: охорона спадкового майна, управління спадщиною, корпоративні права, договір про управління спадковим майном, нотаріус, спадкоємець, відказоодержувач, виконавець, момент прийняття спадщини.

Питання для самоконтролю:

- 1) Яка мета охорони спадкового майна?
- 2) Впродовж якого часу здійснюється охорона спадкового майна?
- 3) Хто має право здійснювати охорону спадкового майна?
- 4) Які є заходи охорони спадкового майна?

- 5) У чому полягає відмінність між охороною спадковим майном і управлінням спадщиною?
- 6) Впродовж якого часу здійснюється управління спадщиною?
- 7) У чому полягає сутність договору про управління спадщиною?
- 8) У яких випадках управління спадщиною здійснюється й після закінчення строку для прийняття спадщини?
- 9) Яка правова природа договору про управління спадщиною?
- 10) Які спільні та відмінні риси договору про управління майном і договору про управління спадщиною?
- 11) Який порядок виконання договору про управління спадщиною?
- 12) Хто може бути сторонами договору про управління спадщиною?
- 13) Які особливості договору про управління спадщиною, предметом якого є корпоративні права?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:
див. джерела 28, 36, 45, 48, 94.

Тема 6. Реорганізація та правонаступництво в корпоративних відносинах (8 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні теми необхідно окреслити наукові погляди на поняття реорганізації юридичних осіб, згідно яких реорганізацію слід розглядати як спосіб виникнення та/або припинення юридичних осіб, окреслити мету і правові наслідки реорганізації, визначити правове значення правонаступництва, що виникає при реорганізації, дослідити сутність правових категорій «реорганізація» і «правонаступництво» та їх вплив на правове становище юридичних осіб і їх учасників. Водночас варто окреслити правові форми реорганізації юридичних осіб, що існують на рівні вітчизняного та іноземного законодавства, охарактеризувати специфіку корпоративного правонаступництва, що виникає при реорганізації і має місце при проведенні конвертації цінних паперів, обміну часток у статутному (складеному) капіталі, паїв та інших корпоративних прав учасників юридичних осіб – правопередників на цінні папери, частки у статутному (складеному) капіталі, паї та інші корпоративні права юридичних осіб – правонаступників.

Завдання:

1. Розкрийте відмінність правових значень «реорганізація» і «правонаступництво» в теорії права.
2. Охарактеризуйте поняття та ознаки реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.
3. Проаналізуйте поняття і види універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.
4. Охарактеризуйте поняття корпоративного правонаступництва при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.

Термінологічний словник: припинення юридичної особи, реорганізація, ліквідація, юридичний склад, правочин, загальне універсальне правонаступництво, часткове універсальне правонаступництво, передавальний акт, розподільний баланс, корпоративне правонаступництво, конвертація.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які характерні риси притаманні реорганізації як способу припинення та/або виникнення юридичних осіб?
- 2) Яка мета проведення реорганізації юридичних осіб корпоративного типу?
- 3) Як співвідносяться між собою поняття «реорганізація» і «правонаступництво»?
- 4) Яке правове значення правонаступництва при проведенні реорганізації?
- 5) Який документ містить інформацію про перехід майна, прав і обов'язків від юридичної особи – правонаступника до юридичної особи – правонаступника?
- 6) Які є правові форми реорганізації юридичних осіб?
- 7) У чому полягає сутність корпоративного правонаступництва при проведенні реорганізації юридичних осіб?
- 8) У чому полягає відмінність між реорганізацією і ліквідацією юридичних осіб?
- 9) Чи слід розглядати реорганізацію як правове явище, що має спільні риси з правочином?
- 10) У чому полягає сутність реорганізації як юридичного складу?
- 11) У чому полягає відмінність між розумінням реорганізації як правочину і як юридичного складу?
- 12) Які є види універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 4, 11, 34, 43, 45, 88, 97, 100.

**Тема 7. Злиття і приєднання
юридичних осіб корпоративного типу (6 год.)**

Методичні рекомендації:

При самостійному вивченні теми необхідно дослідити сутність такого правового явища, як поглинання шляхом вивчення підходів до розуміння поглинання в англосаксонській правовій системі та в праві ЄС, визначити можливість застосування поглинання за законодавством України та вміти відмежувати від злиття і приєднання, як правових форм реорганізації юридичних осіб. Водночас, вивчаючи процедуру злиття і приєднання, варто окреслити поняття і правову природу договору про злиття (приєднання) як одного з важливих документів, що зумовлює можливість здійснення злиття (приєднання) акціонерних товариств. Крім того, слід знати особливості

злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю та інших видів юридичних осіб корпоративного типу.

Завдання:

1. Розкрийте законодавчі і наукові підходи до визначення дефініцій «злиття», «приєднання».
2. Охарактеризуйте поняття та етапи злиття і приєднання акціонерних товариств в Україні.
3. Розкрийте сутність поняття «поглинання» юридичних осіб у англосаксонській правовій системі та його співвідношення зі злиттям і приєднанням юридичних осіб.
4. Охарактеризуйте особливості регулювання поглинання юридичних осіб у праві ЄС.
5. Проаналізуйте проблеми адаптації правового регулювання злиття і поглинання компаній в Україні до права ЄС.
6. Проаналізуйте порядок злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю.
7. Розкрийте проблематику злиття (приєднання) інших юридичних осіб корпоративного типу.

Термінологічний словник: злиття, приєднання, поглинання, обов'язковий викуп акцій, акціонерне товариство, рішення загальних зборів про злиття (приєднання), договір про злиття (приєднання), передавальний акт, комісія з реорганізації, товариство з обмеженою відповідальністю.

Питання для самоконтролю:

- 1) Що являє собою злиття юридичних осіб?
- 2) Яка мета злиття юридичних осіб?
- 3) З якою метою здійснюється приєднання юридичної особи до іншої юридичної особи?
- 4) Які правила злиття і приєднання акціонерних товариств?
- 5) Яке правове значення договору про злиття (приєднання)?
- 6) Що являє собою поглинання компаній?
- 7) Які правила поглинання компаній згідно права ЄС?
- 8) У чому полягає відмінність між поглинанням і злиттям компаній?
- 9) У чому полягає сутність поглинання юридичних осіб згідно англосаксонської правової системи?
- 10) У чому полягає сутність злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю?
- 11) Які етапи проведення процедури злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю?
- 12) Які особливості здійснення злиття (приєднання) інших юридичних осіб корпоративного типу?
- 13) Чи може здійснюватися злиття (приєднання) юридичних осіб корпоративного типу різних організаційно-правових форм?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 1, 8, 12, 19, 21, 25, 29 – 31, 37 – 38, 41, 50, 89.

Тема 8. Поділ і виділ юридичних осіб корпоративного типу (8 год.)

Методичні рекомендації:

При вивченні теми необхідно дослідити поділ і виділ як правові форми реорганізації юридичних осіб, а саме визначити мету, поняття, етапи і правові наслідки застосування процедур поділу (виділу) юридичних осіб, розкрити особливості поділу (виділу) акціонерних товариств і проаналізувати норми права ЄС у частині здійснення поділу (виділу) компаній з метою визначити відповідність норм вітчизняного корпоративного законодавства міжнародним стандартам.

Завдання:

1. Розкрийте особливості регулювання поділу юридичних осіб у праві ЄС.
2. Охарактеризуйте поняття та етапи поділу (виділу) акціонерних товариств за законодавством України.
3. Охарактеризуйте поняття та етапи поділу (виділу) товариств з обмеженою відповідальністю.
4. Розкрийте проблематику поділу (виділу) інших юридичних осіб корпоративного типу.

Термінологічний словник: поділ, виділ, рішення про поділ (виділ), план поділу (виділу), роздільний баланс, комісія з реорганізації, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, виробничий кооператив, приватне підприємство.

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає відмінність між поділом і виділом як правовими формами реорганізації?
- 2) Як здійснюється регулювання поділу юридичних осіб у праві ЄС?
- 3) Які етапи здійснення поділу юридичних осіб?
- 4) Які етапи виділу юридичних осіб?
- 5) Які особливості здійснення поділу (виділу) акціонерних товариств?
- 6) Які особливості проведення поділу (виділу) товариств з обмеженою відповідальністю?
- 7) Який орган товариства з обмеженою відповідальністю приймає рішення про поділ (виділ)?
- 8) Які правові наслідки поділу (виділу) товариства з обмеженою відповідальністю?
- 9) Які особливості здійснення поділу (виділу) повних і командитних товариств?
- 10) Як здійснюється поділ (виділ) виробничих кооперативів?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 1, 4, 25, 29 – 31, 37 – 38, 41, 43, 45, 88 – 89, 100.

Тема 9. Перетворення юридичних осіб корпоративного типу (8 год.)

Методичні рекомендації:

За результатами вивчення вказаної теми необхідно знати сутність перетворення юридичних осіб з однієї організаційно-правової форми в іншу, знати наукові підходи до розуміння сутності правової категорії «перетворення», окреслити нормативні положення законодавства, що стосуються перетворення юридичних осіб, особливо звернути увагу на норми, що регулюють правовий статус підприємницьких і непідприємницьких юридичних осіб приватного права, і визначити законодавчі прогалини у цій частині. Варто вміти розмежовувати особливості здійснення перетворення юридичних осіб за законодавством України та інших зарубіжних країн. Необхідно також розкрити особливості правового регулювання перетворення товариств з обмеженою відповідальністю та інших юридичних осіб корпоративного типу.

Завдання:

1. Охарактеризуйте наукові підходи до розуміння сутності перетворення юридичних осіб.
2. Визначте особливості регулювання перетворення юридичних осіб у праві ЄС.
3. Визначте поняття і порядок перетворення акціонерних товариств.
4. Розкрийте специфіку перетворення товариства з обмеженою відповідальністю.
5. Проаналізуйте проблематику перетворення інших юридичних осіб корпоративного типу.

Термінологічний словник: перетворення, рішення про перетворення, план перетворення, передавальний акт, комісія з реорганізації, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, виробничий кооператив, приватне підприємство.

Питання для самоконтролю:

- 1) Яка сутність перетворення як правової форми реорганізації юридичних осіб?
- 2) Які особливості процедури перетворення компаній передбачені правом ЄС?
- 3) У які організаційно-правові форми може перетворюватися акціонерне товариство?
- 4) Яким документом підтверджується здійснення перетворення підприємницького товариства?
- 5) Які правові наслідки настають для підприємницького товариства при здійсненні перетворення?
- 6) Які особливості мають враховувати учасники акціонерного товариства у разі перетворення товариства на повне або командитне товариство?
- 7) Які особливості перетворення юридичних осіб визначені зарубіжним законодавством?

- 8) У чому полягає сутність трансформації юридичних осіб згідно законодавства Польщі?
- 9) Який порядок перетворення товариств з обмеженою відповідальністю?
- 10) У які організаційно-правові форми юридичних осіб може перетворюватися товариство з обмеженою відповідальністю?
- 11) Які правила перетворення повних і командитних товариств?
- 12) Які правила перетворення виробничих кооперативів?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:
див. джерела 1, 4, 12, 29 – 31, 34, 37 – 38, 43, 45, 94 – 96, 100.

Тема 10. Охорона корпоративних прав при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу (8 год.)

Методичні рекомендації:

У ході самостійного вивчення вказаної теми необхідно розкрити способи здійснення корпоративних прав учасників юридичних осіб корпоративного типу при реорганізації, звернути увагу на особливості здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством акцій, належних акціонеру, який проголосував проти рішення про реорганізацію та розглянути способи захисту прав кредиторів при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.

Завдання:

1. Окресліть сферу забезпечення належного здійснення права на отримання інформації і права брати участь у прийнятті рішення про реорганізацію юридичної особи корпоративного типу.
2. Охарактеризуйте особливості здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством акцій, належних акціонеру, який проголосував проти рішення про реорганізацію.
3. Розкрийте способи захисту прав кредиторів при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу.

Термінологічний словник: охорона корпоративних прав, здійснення майнових і немайнових прав при реорганізації, захист корпоративних прав, оскарження рішень загальних зборів про реорганізацію, визнання недійсним договору про злиття (приєднання), обов'язковий викуп акціонерним товариством акцій, захист прав кредитора.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які підстави оскарження рішення загальних зборів підприємницького товариства при реорганізації?
- 2) Які підстави визнання недійсним договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення)?
- 3) Які правові наслідки оскарження рішення загальних зборів підприємницького товариства при реорганізації?

4) Які правові наслідки визнання недійсним договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення)?

5) Які особливості здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством акцій, належних акціонеру, який проголосував проти рішення про реорганізацію?

6) Які є способи захисту прав кредиторів при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу?

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

див. джерела 2, 15 – 16, 34, 36, 41 – 45, 100.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 1) У чому полягає сутність теорії транзитивності щодо розуміння правонаступництва в приватному праві?
- 2) У чому полягає сутність теорії дискретності щодо розуміння правонаступництва в приватному праві?
- 3) Які особливості правонаступництва, що виникло на підставі договору?
- 4) Які особливості правонаступництва, що виникло на підставі юридичного складу?
- 5) У яких випадках виникає сингулярне правонаступництво?
- 6) Які особливості наступництва в праві власності?
- 7) Які особливості наступництва в зобов'язальному праві?
- 8) У чому полягає сутність універсального правонаступництва?
- 9) У яких випадках виникає універсальне правонаступництво?
- 10) У чому полягає сутність корпоративного права в об'єктивному розумінні?
- 11) У чому полягає сутність корпоративного права в суб'єктивному розумінні?
- 12) У чому полягає сутність наукового підходу щодо господарсько-правової природи корпоративних відносин?
- 13) У чому полягає сутність наукового підходу щодо цивільно-правової природи корпоративних відносин?
- 14) Які характерні ознаки корпоративних відносин як цивільного правовідношення?
- 15) У чому полягає юридична рівність учасників корпоративних відносин?
- 16) Яке місце займають корпоративні правовідносини у системі цивільного правовідношення?
- 17) Яке визначення дефініції «корпорація» міститься у вітчизняному законодавстві?
- 18) У чому полягає сутність поняття «корпорація» у англосаксонській правовій системі?
- 19) Чи застосовується поняття «корпорація» в законодавстві країн ЄС?
- 20) У чому відмінність між поняттями «корпорація», «юридична особа корпоративного типу», «підприємницька юридична особа»?
- 21) Які загальні та спеціальні ознаки притаманні юридичним особам корпоративного типу?
- 22) Яке визначення понять «учасник», «засновник»?
- 23) Хто може бути учасником (засновником) юридичної особи корпоративного типу?
- 24) Які особливості правового статусу засновника юридичної особи корпоративного типу?
- 25) Які особливості правового статусу учасника юридичної особи корпоративного типу?
- 26) Які є похідні способи виникнення корпоративних відносин?
- 27) Які особливості правонаступництва при відчуженні акцій акціонерного товариства?
- 28) Які особливості правонаступництва при відчуженні частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю?

29) Які особливості правонаступництва при відчуженні частки у складеному капіталі повного та командитного товариства?

30) У чому сутність універсального правонаступництва при здійсненні реорганізації юридичних осіб корпоративного типу?

31) У чому полягає сутність спадкового правонаступництва?

32) Який обсяг прав і обов'язків переходить від спадкодавця до спадкоємця?

33) Чи переходять борги спадкодавця до спадкоємця в повному обсязі?

34) Які особливості спадкування в країнах романо-германської правової системи?

35) Які особливості спадкування в країнах англосаксонської правової системи?

36) Яка мета охорони спадкового майна?

37) Впродовж якого часу здійснюється охорона спадкового майна?

38) Хто має право здійснювати охорону спадкового майна?

39) Які є заходи охорони спадкового майна?

40) У чому полягає відмінність між охороною спадковим майном і управлінням спадщиною?

41) Впродовж якого часу здійснюється управління спадщиною?

42) У чому полягає сутність договору про управління спадщиною?

43) У яких випадках управління спадщиною здійснюється й після закінчення строку для прийняття спадщини?

44) Яка правова природа договору про управління спадщиною?

45) Які спільні та відмінні риси договору про управління майном і договору про управління спадщиною?

46) Який порядок виконання договору про управління спадщиною?

47) Хто може бути сторонами договору про управління спадщиною?

48) Які особливості договору про управління спадщиною, предметом якого є корпоративні права?

49) Які характерні риси притаманні реорганізації як способу припинення та/або виникнення юридичних осіб?

50) Яка мета проведення реорганізації юридичних осіб корпоративного типу?

51) Як співвідносяться між собою поняття «реорганізація» і « правонаступництво »?

52) Яке правове значення правонаступництва при проведенні реорганізації?

53) Який документ містить інформацію про перехід майна, прав і обов'язків від юридичної особи – правонаступника до юридичної особи – правонаступника?

54) Які є правові форми реорганізації юридичних осіб?

55) У чому полягає сутність корпоративного правонаступництва при проведенні реорганізації юридичних осіб?

56) У чому полягає відмінність між реорганізацією і ліквідацією юридичних осіб?

57) Чи слід розглядати реорганізацію як правове явище, що має спільні риси з правочином?

- 58) У чому полягає сутність реорганізації як юридичного складу?
- 59) У чому полягає відмінність між розумінням реорганізації як правочину і як юридичного складу?
- 60) Які є види універсального правонаступництва при реорганізації юридичних осіб?
- 61) Що являє собою злиття юридичних осіб?
- 62) Яка мета злиття юридичних осіб?
- 63) З якою метою здійснюється приєднання юридичної особи до іншої юридичної особи?
- 64) Які правила злиття і приєднання акціонерних товариств?
- 65) Яке правове значення договору про злиття (приєднання)?
- 66) Що являє собою поглинання компаній?
- 67) Які правила поглинання компаній згідно права ЄС?
- 68) У чому полягає відмінність між поглинанням і злиттям компаній?
- 69) У чому полягає сутність поглинання юридичних осіб згідно англосаксонської правової системи?
- 70) У чому полягає сутність злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю?
- 71) Які етапи проведення процедури злиття (приєднання) товариств з обмеженою відповідальністю?
- 72) Які особливості здійснення злиття (приєднання) інших юридичних осіб корпоративного типу?
- 73) Чи може здійснюватися злиття (приєднання) юридичних осіб корпоративного типу різних організаційно-правових форм?
- 74) У чому полягає відмінність між поділом і виділом як правовими формами реорганізації?
- 75) Як здійснюється регулювання поділу юридичних осіб у праві ЄС?
- 76) Які етапи здійснення поділу юридичних осіб?
- 77) Які етапи виділу юридичних осіб?
- 78) Які особливості здійснення поділу (виділу) акціонерних товариств?
- 79) Які особливості проведення поділу (виділу) товариств з обмеженою відповідальністю?
- 80) Який орган товариства з обмеженою відповідальністю приймає рішення про поділ (виділ)?
- 81) Які правові наслідки поділу (виділу) товариства з обмеженою відповідальністю?
- 82) Які особливості здійснення поділу (виділу) повних і командитних товариств?
- 83) Як здійснюється поділ (виділ) виробничих кооперативів?
- 84) Яка сутність перетворення як правової форми реорганізації юридичних осіб?
- 85) Які особливості процедури перетворення компаній передбачені правом ЄС?
- 86) У які організаційно-правові форми може перетворюватися акціонерне товариство?
- 87) Яким документом підтверджується здійснення перетворення підприємницького товариства?

88) Які правові наслідки настають для підприємницького товариства при здійсненні перетворення?

89) Які особливості мають враховувати учасники акціонерного товариства у разі перетворення товариства на повне або командитне товариство?

90) Які особливості перетворення юридичних осіб визначені зарубіжним законодавством?

91) У чому полягає сутність трансформації юридичних осіб згідно законодавства Польщі?

92) Який порядок перетворення товариств з обмеженою відповідальністю?

93) У які організаційно-правові форми юридичних осіб може перетворюватися товариство з обмеженою відповідальністю?

94) Які правила перетворення повних і командитних товариств?

95) Які правила перетворення виробничих кооперативів?

96) Які підстави оскарження рішення загальних зборів підприємницького товариства при реорганізації?

97) Які підстави визнання недійсним договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення)?

98) Які правові наслідки оскарження рішення загальних зборів підприємницького товариства при реорганізації?

99) Які правові наслідки визнання недійсним договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення)?

100) Які особливості здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством акцій, належних акціонеру, який проголосував проти рішення про реорганізацію?

101) Які є способи захисту прав кредиторів при реорганізації юридичних осіб корпоративного типу?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1) Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (Text with EEA relevance.). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32017L1132>

2) Батрин С. В. Корпоративні правовідносини у господарському праві: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12. 00.04. Київ, 2012. 203 с.

3) Бобрик В. І. Проблеми правового регулювання реорганізації господарських товариств шляхом приєднання [Текст] / В. І. Бобрик // Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009.

4) Бюлетень законодавства і юридичної практики України. Науково-практичний коментар Закону України «Про акціонерні товариства». 2009. № 9 312 с.

5) Васильєва В. А. Корпоративне право як об'єкт спадкових прав. Вісник господарського судочинства. 2007. № 6. С. 127 – 130.

6) Васильєва В. А. Корпорації як суб'єкти корпоративних відносин. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в сучасних умовах: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2010. С. 56 – 61.

7) Венедіктова І. В. Поняття цивільно-правового охоронюваного законом інтересу: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті В. П. Маслова «Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства». Харків, 2011. С. 106 – 108.

8) Глусь Н. С. Корпорації та корпоративне право: поняття, основні ознаки та особливості захисту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12. 00.03. Київ, 2000. 23 с.

9) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

10) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.

11) Директива № 2004/109/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15. 12. 2004 року про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чийі цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках, що вносить зміни та доповнення до Директиви № 2001/34/ЄС.

12) Директива № 2004/25/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21. 04. 2004 року про заявки та пропозиції ціни поглинання.

13) Директива № 2007/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 11. 07. 2007 року про реалізацію окремих прав акціонерів компаній, внесених у реєстр.

14) Директива Комісії № 2007/14/ЄС від 08. 03. 2007 року, яка визначає детальні правила впровадження окремих положень Директиви №

2004/109/ЄС про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чий цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках.

15) Друга директива Ради від 13 грудня 1976 р. № 77/91/ЄЕС із змінами та доповненнями, внесеними директивами від 23 листопада 1992 р. № 92/101/ЄЕС та від 6 вересня 2006 р. № 2006/68/ЄС про координацію захисних заходів, які з метою захисту інтересів членів компаній та інших сторін вимагаються державами-членами від компаній в рамках трактування абзацу другого статті 58 Договору про заснування ЄС, про формування відкритих акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю та про управління і зміни (перерозподіл) їх капіталу з метою приведення таких захисних заходів у відповідність.

16) Жорнокуй Ю. М. Цивилистическая основа реализации субъективного корпоративного права: монография. Х.: Золота миля, 2012. 186 с.

17) Заїка Ю. О., Рябоконь Є. О. Спадкове право: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2009. 352 с.

18) Закон Австрійської Республіки про акціонерні товариства. URL: [http://www.jusline.at/Aktiengesetz_\(AktG\).html](http://www.jusline.at/Aktiengesetz_(AktG).html).

19) Закон Австрійської Республіки про товариства з обмеженою відповідальністю. /Gesetz uber Gesellschaften mit beschränkter Haftung від 06.03.1906 року. URL: [http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_\(GmbHG\).html](http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_(GmbHG).html).

20) Закон Республіки Чехія «Про комерційні корпорації» (Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). URL: <http://zakony.kurzy.cz/90-2012-zakon-o-obchodnich-korporacich>.

21) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти) [Текст]: монографія / [Луць В. В., Васильєва В. А., Кобецька Н. Р., Калаур І. Р., Кашина О. В., Саракун І. Б.]; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. – 320 с.

22) Зозуляк О. І. Про цивільну правоздатність корпорацій. Проблеми охорони прав суб'єктів корпоративних правовідносин: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-ій річниці створення Лабораторії з вивчення проблем корпоративного права НДІ ПП НАПрН України. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. С. 64 – 67.

23) Зубатенко О. М. Припинення суб'єктів господарювання: монографія; Донецьк. юрид. ін-т Луганського держ. ун-ту внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, Донецьк. ун-т економіки та права. Донецьк: ДонУЕП, 2008. 213 с.

24) Иоффе О. С. Избранные труды по гражданскому праву: Из истории цивилистической мысли. Гражданское правоотношение. Критика теории «хозяйственного права». [М.: «Статут», 2000. 777 с. / (Серия "Классика российской цивилистики"): http://civil.consultant.ru/elib/books/3/page_52.html

25) Кибенко Е.Р. Корпоративное право: Учебное пособие. Харьков: Эспада, 1999. 480 с.

26) Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України. Серія: «Юридичний радник». Х.: Страйд, 2005. 432 с.

- 27) Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз *acquis* ЄС та законодавства України. К.:ЮСТИНІАН, 2006. 496 с.
- 28) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
- 29) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.
- 30) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.
- 31) Корпоративне право України: підручник / [В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010. 384 с.
- 32) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.
- 33) Корпоративне управління [Текст]: Монографія / [І.Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова]; за ред. проф. І.Спасибо-Фатєєвої. Х.: Право, 2007. 500с.
- 34) Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин у господарських товариствах [Текст]: Монографія. Львів: Край, 2009. 464 с.
- 35) Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ. 2004. 468 с.
- 36) Луць В. В. Деякі питання здійснення та захисту корпоративних прав в Україні. Вісник господарського судочинства. 2008. № 1. С. 125–137.
- 37) Модельний закон США «Про підприємницьку корпорацію» / Model business corporation act annotated: official text with official comments and statutory cross-references, Revised through 2005 adopted by the Committee on Corporate Laws of the Section of Business Law, with the support of the American Bar Association / Section of Business Law. URL: <http://www.abanet.org/buslaw/committees>.
- 38) Перша Директива Ради № 68/151 / ЄЕС від 09. 03. 1968 року зі змінами та доповненнями, внесеними Директивою N 2003/58, про узгодження гарантій, яких вимагають держави-члени від товариств у розумінні частини другої статті 58 Договору, з метою захисту інтересів учасників та третіх осіб, з огляду на створення акціонерних товариств, збереження та зміни капіталу, з метою забезпечення рівності застосування таких гарантій.
- 39) Положення про провадження депозитарної діяльності. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23. 04. 2013 р. № 735.
- 40) Порядок нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків на загальних зборах акціонерних товариств. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 904 19. 12. 2017 року, зареєстровано у Міністерстві юстиції України 19 січня 2018 р. за № 80/31532.

41) Принципи корпоративного управління для банків Базельського комітету з питань банківського нагляду від 08. 07. 2015 р.

42) Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переклад з англійської. Офіційний текст англійською мовою: URL: <http://www.oecd.org>.

43) Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 липня 2014 р. № 955. Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2014. № 138.

44) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

45) Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26. 11. 1993 року № 3659-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 50. Ст. 472.

46) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України № 642-VII від 10 жовтня 2013 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 22. Ст. 773.

47) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за правопорушення на ринку цінних паперів: Закон України №801-VI від 25 грудня 2008 року. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 23. Ст. 278.

48) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів: Закон України від 7 квітня 2015 року № 289-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 25. Ст. 188.

49) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах: Закон України 1983-19 від 23. 03. 2017 р. Відомості Верховної Ради. 2017. № 25. Ст. 289.

50) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

51) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

52) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

53) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

54) Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 року № 1255-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст. 140.

55) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

56) Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав». Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440.

57) Про затвердження Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна». Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442.

58) Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів». Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1655.

59) Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності». Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185.

60) Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05. 07. 2012 року № 5080-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 29. Ст. 337.

61) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.

62) Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 року № 2658-14. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 47. Ст. 251.

63) Про порядок застосування окремих норм Закону України «Про акціонерні товариства» щодо порядку обрання членів наглядової ради акціонерного товариства шляхом кумулятивного голосування. Роз'яснення затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23 лютого 2010 року № 305.

64) Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 40. Ст. 2021.

65) Про споживчу кооперацію: Закон України від 10. 04. 1992 року № 2265-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 414.

66) Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 46. Ст. 456.

67) Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 року № 973-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.

68) Про Фонд державного майна України: Закон України від 09. 12. 2011 року № 4107-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 28. Ст. 311.

69) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268

70) Рабовська С. Я. Спадкування прав засновника (учасника) корпоративного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2007. 21 с.

71) Регурецька О. В. Охорона прав акціонерів у цивільному праві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2005. 20 с.

72) Роз'яснення щодо застосування Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442. Інструктивний лист Фонду державного майна України від 09.03.2005 р. № 10-36-2562.

73) Сішук Л. В. Поняття та види правонаступництва: цивільно-правовий аспект. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України:

Збірник наукових статей. Випуск 25. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2011. С.132 – 136.

74) Спасибо-Фатєєва І. В. Правова природа корпоративних відносин. Вісник господарського судочинства. 2007. № 5. С. 87 – 99.

75) Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, підписана 27 червня 2014 р. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=246581344

76) Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 46. Ст. 415.

77) Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 3: / Юридична особа; за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: Страйд, 2009. 736 с.

78) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

79) Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998 Т. 5: П С. 2003. 736 с.

80) Юркевич Ю. М. Припинення юридичних осіб з правонаступництвом: Монографія. Хмельницький. 224 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України

2. <http://www.president.gov.ua/> – офіційний сайт Президента України.

3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

4. <http://www.rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України.

5. <https://minjust.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства Юстиції України.

6. <https://www.nssmc.gov.ua/> – офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

7. <http://pidruchniki.ws/pravo/> – бібліотека українських підручників.